SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 74. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 20, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 20-го КВІТНЯ 1995 р. Ч. 74. РІК CII.

ВИМАГАЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЇ О. МОРОЗА

Київ (УНІАР).— Тут у середу, 12-го квітня, після скандального виступу у Верховній Раді Олександра Стешенка, який призвів до зриву обговорення законопроєкту про владу, депутати України від демократичних фракцій ще активніше почали вимагати резиґнації голови українського парляменту Олександра Мороза.

Керівник парляментарної групи "Державність" академік Ігор Юхновський сказав у своєму виступі, що Стешенкові було надано слово з порушенням регламенту, тому "елементарна ввічливість вимагає від О.Мороза налагодити контакт з Президентом". Юхновський заявив, що Мороз не здатний ке-рувати парляментом і закликав переобрати керівництво Верховної Ради. На думку Юхновського, в Україні потрібна сильна адміністративна влада для вирішення питань реформування економіки. Якщо закон про владу не буде ухвалений, доведеться проводити референдум.

Депутат від групи "Центр" Антон Бутейко наголосив, що центристи різко засуджують дії голови Верховної Ради О.Мороза, які привели до конфронтації між гілками влади та в самому українському парляменті. Бутейко вважає, що під час виступу Стешенка Мороз повинен був припинити образливі вислови на адресу Президента. Він запропонував відсторонити голову Верховної Ради від ведення пленарних засідань на два дні для вивчення регламенту. Нездатність керівництва Верховної Ради привела до нового загострення ситуації, сказав Бутейко, тому центристи пропонують О. Морозові та його заступникам зрезиґнувати. Група "Центр" розгляне питання про доцільність існування Верховної Ради взагалі, якщо вона не спроможеться ухвалити закон про владу в другому читанні.

Від групи "Єдність" виступив Віктор Маркушов, який назав ганьбою те, що сталося в парляменті, зазначивши, що цей скандал може звести нанівець усю працю, проведену парляментом і Президентом.

Лідер фракції "Комуністи" Петро Симоненко закликав роздати виступ Стешенка всім депутатам та ще й опублікувати його. А із законопроєкту про владу він запропонував виключити всі положення, яких немає в конституції. Симоненко вважає, що досі ніхто не перешкоджав Президентові та Кабінетові Міністрів працювати.

Представник групи "Аграрії" Сергій Довгань також запропонував вилучити деякі положення із законопроєкту про владу а сам законопроєкт проголосувати не в цілому, а постатейно. Аграрії вважають, що Верховна Рада не може бути розпущена Президентом і що Генеральна прокуратура повинна обиратися Верховною Радою. Водночас Довгань вважає, що закон про владу все ж треба ухвалити.

Представник фракції Руху Олександер Лавринович закликав ухвалити законопроєкт про владу, оскільки цей документ є "продуктом компромісу між двома гілками влади". Щодо закидів про неконституційність нового законопроєкту про владу, Лавринович зауважив, що і Верховна Рада є неконституційною, оскільки обрана за законом, який сім разів порушив конституцію.

Колишній Президент, депутат України Леонід Кравчук закликав суворо дотримуватися конституції і реґламенту."Ми можемо не зупинитися під час протистояння і це може привести до непередбачуваних наслідків". Кравчук запропонував доповнити 114-ту статтю конституції словами: "Президент України є головою держави, він очолює Кабінет Міністрів — вищий орган виконавчої влади". Недоцільним Кравчук вважає зміщення виконавчої влади за рахунок представницької.

О.Мороз відповів, що порушення регламенту не було, оскільки ніхто не заперечив проти надання слова Стешенкові. Він сказав: "Верховна Рада весь час прагнула до співпраці з Президентом. Якщо ми самі неконституційні, то як ми можемо порушити конституцію?" Виносити це питання на референдум Мороз вважає небезпечним, "бо не відомо хто які питання виcуватиме у бальотах". Крім того, закон про владу не є таким, щоб з ним виходити на референдум.

(Закінчення на стор. 3)

Контрольна Комісія УНС перевела річну перевірку

Контрольна Комісія під час праці: (сидять, зліва) — С. Геврик, С. Гаврищ, В. Пастушок; (стоять, зліва) — А. Дорошенко і І. Винник.

Джерзі Сиcті, Н. дж. — Контрольна Комісія Українського Народного Союзу, обрана на чотирирічну каденцію 33-ою Конвенцією УНС минулого року в Піттсбургу, Па., перевела річну перевірку майна і діяльності УНС за минулий рік.

Контроля почалася на Союзівці 8-го і 9-го квітня ц. р. і продовжувалася в Головній Канцелярії 10–12-го квітня. Висліди перевірки контролери подадуть Головному Урядові, річні наради якого відбудуться на Союзівці в днях від 15-го до 18-го травня ц. р.

Комісія працює в такому складі: Степан Гавриш, голова, Василь Пастушок, Стефанія Геврик, Анатолій Дорошенко і Іван Винник, члени.

В ПАРЛЯМЕНТІ УКРАЇНИ СТВОРЕНО ГРУПУ „СТАБІЛЬНІСТЬ"

Київ(УНІАР).— Тут у вівторок, 11-го квітня, Міжреґіональна депутатська група (МДГ) та група "Незалежні" в українському парляменті поширили серед народних депутатів заяву про створення об'єднання депутатських груп "Стабільність" з метою здійснення загальної національної ідеї побудови незалежної правової демократичної держави на засадах соціяльного партнерства і злагоди.

Група, що увійшли до об'єднання "Стабільність" займають центристські позиції. Вони виступають за чіткий розподіл уповноважень законодавчої, виконавчої і судової гілок влад, створення необхідної законодавчої бази для здійснення соціяльно орієнтованих економічних реформ тощо.

Того ж дня парляментська група "Єдність" скерувала на ім'я голови Верховної Ради України Олександра Мороза звернення з приводу повідомлення 10-го квітня в українському телебаченні й радіо, що Соціялістична Партія України (СПУ) перейшла в опозицію до програми реформ і що ухвалено це рішення на засіданні політичної ради, де головував О. Мороз. Автори звернення вважають, що "перебування голови Верховної Ради, покликаного бути консолідуючою силою парляменту, на чолі будь-якої політичної партії у цей відповідальний для держави час неприпустимо". Депутатська група "Єдність" вимагає від голови Верховної Ради дати особисті пояснення з цього приводу і скласти уповноваження голови Соціялістичної Партії України.

О.Мороз відповів, що політична рада СПУ рішення про опозицію Президентові не ухвалювала, а питання про уповноваження голови партії є прерогативою партійного з'їзду. Крім того, згідно зі статутом СПУ, голова її має дуже обмежені функції: вести засідання 3–4 рази на рік та представницькі функції у міжпартійних взаєминах.

У четвер, 13-го квітня, на вечірньому засіданні представники групи "Єдність" роздали депутатам тижневик СПУ "Товариш", де надруковані уривок із згаданої постанови політичної ради СПУ: "Соціялістична Партія України вважає себе в опозиції до владних структур, політика яких веде до знищення України".

Багдад відкинув пропозицію ООН

Багдад, Ірак. — Багдадські керівники відкинули пропозицію ООН щодо продажу Іраком нафти протягом півроку на суму 2 біл. дол. Передбачалося, що частина грошей піде на придбання медикаментів, харчів та інших речей першої необхідности, щоб хоч трохи полегшити тяжке становище іракського населення, спричинене економічною блокадою.

Невдовзі після того, як про пропозицію ООН довідалися в Іраку, у столиці країни відбулася багатотисячна демонстрація протесту. Її учасники вважають компромісове рішення ООН ще більш принизливим, ніж подібне мало місце в 1991 році. Тоді ООН дозволила іракцям продавати незначну кількість нафти, при умові дотримання ними певних обмежень.

На цей раз ООН прийняла рішення, що з одержаних за нафту 2 біл дол. 30 відсотків підуть на компенсацію для жертв іракського вторгнення в Кувайт. Ще одна частина цієї суми відійде на утримання групи інспекторів ООН, які працюють в Іраку, а третя частина тих грошей призначена на відбудову курдських районів на півночі Іраку, зруйнованих іракськими військами.

Вища революційна рада Іраку, а відтак іракський парлямент категорично засудили пропозицію ООН.

Відомо, що представники деяких країн в ООН зі співчуттям ставляться до Іраку і схиляються до скасування антиіракських санкцій. Щодо З'єднаних Стейтів Америки, то Маделін Олбрайт, їхній представник в ООН, вважає, що інформації про страждання іракців є зумисне перебільшені, принаймні багато внутрішніх проблем міг би розв'язати сам багдадський уряд, якби більше дбав про свій народ. А тим часом урядова бюрократія будує собі розкішні резиденції і ні в чому не відчуває обмежень.

"Соняшний цирк" виступає в ЗСА

Ню Йорк(Р.Р.).— Тут у районі Південного порту Мангеттену з'явилися строкаті синьо-жовті шатра канадського "Соняшного цирку" (Circue du Soleil), над головним куполом якого майорить з десяток прапорів різних країн, в тому числі й державний прапор України. Це означає, що серед артистів з багатьох країн у програмі цирку беруть участь і два актори з України: акробат Сергій Самодід з Івано-Франківського та артист клованади Дмитро Богатирьов з Одеси. Дирекція цирку запросила їх виступити зі своїми програмами й підписала контракт на два роки. Почали виступи в Монтреалі, а відтак відвідали Сан Франсіско, Лос Анжелес, тепер виступають в Ню Йорку аж до 15-го червня. Тоді поїдуть до Чікаґо, Торонто, Бостону, Атланти та інших міст. Гастролі по ЗСА розраховані на два роки. Пізніше цирк поїде в Японію на рік і далі на два роки в Европу. Програма вистав розрахована на п'ять років. Щотижня актори мають десять виступів.

"Соняшний цирк" — явище унікальне. Це єдиний у світі такого роду цирк. Він зовсім не схожий на цирк традиційний і не розрахований на малят. Це романтично-театралізована вистава без штукарів і тварин. Акробати і клоуни там є, але працюють вони цілком в іншому, незвичному жанрі. Адже вистава — це своєрідна фантасмагорія, містика, у яку не вписуються номери традиційного цирку. У його сюрреалістичних картинах кожний може побачити щось своє. У перший частині вистави зображено старих птахів, які є вишуканою світською спільнотою, товариством, де всі дуже старі. У цьому суспільстві є свої принцеси і скоморохи, але нема короля. Вгорі над ними літають янголи, провісники нового життя. Вони покликані змінити цей світ, що відходить у минуле. Крила поступово опадають, і в другій дії птахів майже немає. Тепер тут з'явилися дівчата, що працюють у бюрах — представники нового покоління, з новим мисленням, новим способом життя.

(Закінчення на стор. 3)

ПАПА ЗАКЛИКАВ ДО МИРУ І ЛЮБОВИ

Ватикан. — В неділю, 16-го квітня, коли весь західній християнський світ святкував Христове Воскресіння, Папа Іван Павло ІІ виступив з проповіддю і закликав до миру та любови в таких неспокійних країнах, як Боснія, Альжир, Бурунді і південний Судан, де продовжується кровопролиття. Папа згадав також народи, які все ще не досягнули своїх мрій, назвавши серед них палестинців, курдів і автохтонів Латинської Америки.

Спостерігачі підкреслюють, що голова Римської Католицької Церкви вперше публічно заторкнув тему курдів — 20-мільйонового народу, який заселює окремі райони Туреччини, Іраку, Сирії та Ірану. Протягом 11 років курди ведуть партизанську війну за створення своєї незалежної держави.

Папа Іван Павло ІІ підкреслив, що мирний діялог є єдиним способом розв'язання конфліктів і пошуку справедливих рішень.

Після закінчення проповіді Папа на 57 мовах привітав християн зі святом Воскресіння Христового.Коли він вітав хорватів, то додав:„Ми постійно думаємо про Сараєво".

Ще перед проповіддю Папа Іван Павло ІІ очолив святкову процесію, яка пройшла Колізеєм, тобто тим місцем, де колись катували перших християн. Папа зробив 12 зупинок, так само, як Ісус Христос, коли йшов на Голготу.

Того ж дня, згідно з традицією, Папа вмив ноги 12 кардиналам.

КИЇВ. — Тут Міністерство статистики України повідомило, що у службах працевлаштування зареєстровано 85,000 безробітних. Водночас, потреба в робочій силі становить майже 135,000 місць. Середній розмір допомоги безробітним становить 977,000 карбованців, що дорівнює приблизно 6 дол.

КИЇВ. — Парляментська група "Незалежні" звернулася до інших груп і фракцій зі закликом не вдаватися до крайніх оцінок праці Президії Верховної Ради України, щоб не погіршувати соціяльно-економічного стану. Усвідомлюючи необхідність ротації Президії, вони пропонують часткову реорганізацію та створення нових постійних комісій. Депутати пропонують збільшити число заступників голови Верховної Ради на 1—2 особи. Група "Незалежні" закликала депутатів об'єднуватися, щоб створити працездатну прагматичну парляментську більшість. Звернення підписав керівник групи Валентин Ландик.

КИЇВ. — Заступник голови парляментської комісії з питань правової політики і судово-правової реформи О. Лавринович на пресовій конференції з кримських проблем сказав: "Поведінка політичних сил Криму свідчить, що був керований процес, спрямований на дестабілізацію ситуації на півдні України з метою відірвати Кримський півострів від України". За словами Лавриновича, референдум щодо державної незалежности Криму може відбутися, тільки за рішенням Верховної Ради України.

ЛЕКЦІЯ Д-РА Ю. ЩЕРБАКА У ГАРВАРДІ

Кеймбридж, Масс. (ФКУ) — У п'ятницю 21-го квітня, в залі Факультетського клюбу Гарвардського університету відбудеться друга з черги академічна лекція в пошану св. п. Василя і Марії Петришиних. Лекцію читатиме д-р Юрій Щербак, амбасадор України в ЗСА. Виступ п. з. „Нова держава, нові відносини: розвиток закордонної політики України" почнеться в год. 3:30 по полудні.

Видавництво в Україні — це не легке діло

Джерзі Сиcті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Іван Ребрик — це видавець із Закарпаття, в часі своїх відвідин ЗСА він зайшов до нашої редакції, щоб поділитися своїми думками та плянами у зв'язку із провадженням видавництва „Гражда" в Ужгороді.

Розуміється, перше наше питання ставимо саме на гему його видавництва: як він його провадить, що видає, а передусім якими коштами, бо знаємо, що в Україні тепер видавнича ділянка не є легкою через дороженечу паперу та інші проблеми, що їх кожне видання приносить.

І. Ребрик в редакції „Свободи"

Наш гість вияснює нам, що „Гражда" під його керівництвом існує вже два роки і випускає науково-популярні видання, як також літературні, на що вказує список, що його дістаємо в руки із 14 заголовками виданих у „Гражді" творів. Там і Василя Маркуся політична розвідка, і збірка віршів у формі роману Івана Козака, і повість для дітей, матеріяли наукових конференцій і спомини із історії Закарпаття. Одним словом — широкий діяпазон тем та авторів.

— Зараз готуються спомини Вікентія Шандора, поезії Зореслава (о. Себастіяна Сабола) і його наукова праця на тему католицької і православної церков, і навіть переклади з німецького, як ось оповідання для дітей Б. Бонзельса „Бджілка Мая". Як бачите, ми не дармуємо, кобі тільки були фонди та більш прихильні обставини.

— А як це сталося, що ви розпочали цю доволі невдячну працю?

— Я працював чотири роки в державному видавництві „Карпати", а рік у концерні „Срібна земля". Але відколи міністерство преси та інформації перебрало опіку над усіми виданнями, чомусь українські трактується по-мачушому, із більшою прихильністю для меншинної літератури, як ось мадярської чи словацької, я взявся пробувати самотужки і підготовив до перевидання „Соціяльно-господарську історію" Олександра Мицюка. Але не вдалося того здійснити через брак фондів у тижневику „Срібна земля", де я тоді працював. На один том треба було закупити паперу за 1,000 ам. дол.

(Закінчення на стор. 3)

КИЇВ. — Тут вийшло перше число нової газети "Опозиція", редактор і засновник якої — народний депутат Верховної Ради попереднього скликання Іван Макар. Гасло газети — "Хто визволився сам, той буде вільний". У цьому числі надрукована стаття Лариси Скорик "Чому сліпа Генеральна прокуратура?" на захист Олександра Мороза. Підзаголовок статті — "Чи стане Табачник главою Президента?".

СЕВАСТОПІЛЬ. — Виконком Севастопільської Міської Ради зареєстрував другу громаду Української Греко-Католицької Церкви міста . Громада носить ім'я святого апостола Андрія Первозванного. Осередок знаходиться в Балаклаві поблизу Севастополя і має 60 парафіян. У самому Севастополі вірних УГКЦ є близько 500 осіб. Про це повідомив священик УГКЦ Анатолій Мазурик.

В АМЕРИЦІ

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ПОСТ", покликуючись на інформаційні джерела в Білому Домі, повідомляє, що Іран забезпечує зброєю боснійських мусулман і робить це нібито „з мовчазної згоди" Адміністрації президента Билла Клінтона. Пресовий секретар Білого Дому Майкл МакКирі сказав з цього приводу, що ЗСА продовжують підтримувати резолюції Ради безпеки ООН, прийняті у зв'язку з кризою в Боснії. Разом з тим Вашінґтон не раз підкреслював, що ембарго на доставу зброї боснійським мусулманам є несправедливим, бо з нього користають боснійські серби, котрі набагато краще озброєні.

ДЖЕССІ ГЕЛМС, голова впливової сенатської Комісії закордонних справ, запропонував на розгляд Конгресу законопроєкт, спрямований на посилення торговельного ембарго проти Куби. Між іншим, проєкт передбачає, що країни, які імпортують кубинський цукор, не мають права продавати цей самий цукор у ЗСА. Канада, Франція, Великобританія і весь Европейський союз, який об'єднує 15 західньоевропейських держав, стверджують, що цей законопроєкт зашкодить інтересам західніх компаній, які ведуть торгівлю з Кубою і мають з нею торговельні взаємини.

АМБАСАДОР ЗСА в НАТО Роберт Гантер запевнив, що Росії не буде дозволено накладати вето на рішення НАТО щодо збільшення організації за рахунок східньоевропейських держав. Р. Гантер також повідомив, що вже існує перший варіянт пляну збільшення НАТО. Накікращі шанси на прийняття в Північно-атлантичний оборонний союз мають Польща, Чехія, Словаччина і Мадярщина, які тепер є членами програми НАТО „Партнерство для миру".

ОБ'ЄДНАНА КОМІСІЯ акредитації лікувальних закладів прийняла рішення позбавити права здійснювати хірургічні операції шпиталь у Тампі, Фла. Це фактично означає закриття шпиталю. Перевіривши лікувальні процеси в ньому, експерти прийшли до висновку, що лікарі, навіть хірурги, дозволяють собі на неуважне, байдуже ставлення до пацієнтів. Наприклад, 20-го лютого ц. р. Віллі Кінгу ампутували, замість хворої, здорову ногу.

У СВІТІ

В ІНВЕРВ'Ю для єрусалимської газети „Маарів" прем'єр-міністер Ізраїля Іцак Рабін вперше заявив, що частиною остаточного мирного договору з палестинцями буде ліквідація жидівських поселень на західньому березі річки Йордан і у смузі Гази. Переговори про статус цих територій заплановані на 1996 рік. Жидівські поселення були засновані поблизу арабських міст ще при попередньому ізраїльському уряді, зформованому правим бльоком Лікуд.Р. Рабін підкреслив, що існування поселень значною мірою ускладнює боротьбу з мусулманським тероризмом.

ПРЕЗИДЕНТ ІРАНУ Алі Акбар Гашемі Рафсанджані ясно дав до зрозуміння, що його країна готується зірвати торговельні зв'язки зі ЗСА і звинуватив Вашінґтон в „нераціональному" підході до проблеми американсько-іранських стосунків. Іранський керівник ствердив: „Не здійснилися наші сподівання на те, що з приходом до влади демократичної Адміністрації ЗСА змінять своє наставлення до іранської революції і висловлять каяття з приводу колишньої ворожої політики щодо нас". Спостерігачі вважають, що заява президента Рафсанджані є вимушеною відповіддю на критику з боку радикальної іранської опозиції, яка звинувачує офіційний Теґран у „занадто глибоких взаєминах зі ЗСА".

НАПЕРЕДОДНІ нового року за хмерським календарем лідери „червоних хмерів" закликали населення Камбоджі „продовжити боротьбу" проти законного уряду країни. Згідно з офіційними даними, тепер „червоні хмери" контролюють приблизно 5 відсотків території Камбоджі на кордоні з Таїляндом і нараховують у своїх рядах 2,000 боовиків. За останні два роки „червоні хмери" втратили 6,000 бойовиків, при чому більшість з цієї кількости добровільно склала зброю.

РАДІО КАБУЛЮ, афганської столиці, передало офіційне повідомлення, що російські бойові літаки скинули бомби на місто Талокан, центр північноафганської провінції Таґар. Місто розташоване 50 кілометрів від афгансько-таджицького кордону. У висліді повітряного нападу росіян вбито понад 100 мирних мешканців, понад 200 поранено. Міністерство закордонних справ Росії не спростувало цього повідомлення, однак відмовилося його коментувати.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН Фідель Рамос підписав прохання про резиґнацію міністра закордонних справ Роберто Ромульо. Керівник зовнішньо-політичного департаменту був змушений залишити свій пост з огляду на активні протести громадськости проти уряду, який не спромігся захистити філіпінку Фльору Контемплесіон, недавно засуджену на кару смерти у Сінгапурі. Створена в Манілі, філіппінський столиці, спеціяльна комісія прийшла до висновку, що ця 42-річна мати чотирьох дітей стала [illegible] трагічної несправедливости".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Звіт Л. Кучми перед народом

У вівторок, 4-го квітня, Президент України Леонід Кучма виступив на сесії Верховної Ради з річною промовою про стан справ у державі. Сам Президент назвав свій виступ „звітом перед народом". Подібна традиція існує у багатьох країнах світу, зокрема у З'єднаних Стейтах Америки, коли на початку року президент виголошує промову перед обома палатами Конгресу про Стан унії. Це — своєрідне звітування про найважливіші події минулого року та плян діяльности Уряду на поточний рік. В Україні голова держави з таким звітом виступив уперше. Тому вже у вступі Л. Кучма, підкреслюючи це, сказав: „Вперше вищому законодавчому органові подана щорічна економічна доповідь Президента. Цим започатковується нова для нас традиція взаємин глави держави і парляменту, відвертого і об'єктивного інформування не лише депутатського корпусу, а й усього населення України, світової громадськости про економічний стан країни та перспективу її соціяльно-економічного розвитку".

Виступу Президента чекали не лише народні депутати, але й весь народ України. Поганий стан економіки країни давно став предметом широкого обговорення в усіх верствах народу. Тому всі чекали від Президента не лише звіту про негаразди, але й відповіді на давно наболіле питання: „Що робити далі?" Адже минулорічний економічний розвиток України не можна вважати втішним. І цього Президент не приховував. „У 1994 році кризові процеси позначилися найбільшою глибиною, — сказав він. — Валовий внутрішній продукт знизився проти попереднього року на 23, а національний доход — на 24.5 відсотка. Найбільшим за останні роки був спад виробництва промислової та сільськогосподарської продукції". Президент зробив детальну аналізу цього стану. Як видно з доповіді, поряд із загостренням кризи відбулися процеси, які „свідчать про зародження в економіці позитивних тенденцій". Якщо, наприклад, у першому кварталі минулого року обсяг промислового виробництва скоротився на 44.2 відсотка, то в наступні квартали відбувалося збільшення обсягів виробництва продукції. Однак втримати цю „позитивну тенденцію" до кінця року не вдалося. На думку Президента, це було зв'язане, перш за все, з погіршенням у зимовий період забезпечення промисловости паливом і сировиною.

Президент назвав і ряд інших позитивних зрушень. Це, перш за все, тенденція грошової стабілізації. Якщо, наприклад, за 1993 рік ціни споживчого ринку зросли більш ніж у 100 разів, то в 1994 році — у п'ять разів. Вдалося також зупинити повне банкрутство системи державних фінансів. Значно прискорилися темпи зовнішньоторговельного обороту з зарубіжними країнами. Однак Президент попередив, що ці „позитивні тенденції", які мали місце в економіці України, не треба переоцінювати і передчасно радіти, бо вони, поперше, не набули ще сталого характеру, а подруге, і це чи не найголовніше, — ні в якій мірі не вплинули на припинення зубожіння переважної більшости населення.

Відповідаючи на поставлене ним запитання „Що робити?", Л. Кучма накреслив широку панораму, як він висловився, „корекції економічного курсу", говорив про завдання щодо економічної політики Уряду. Найневідкладнішими з них є стабілізація економічного стану, поліпшення добробуту населення. Докорінно треба змінювати фінансово-кредитну, бюджетну систему. Взагалі, проблем у Президента і його Адміністрації — край непочатий. Тут і російсько-українські стосунки, і Чорноморська фльота, і формування нового Кабінету Міністрів, і соціяльний захист пенсіонерів, інвалідів, дітей, тих, хто не може своєю особистою працею забезпечити необхідні умови життя.

Минає дев'ять місяців, як Леонід Кучма перебрав президентську владу від Леоніда Кравчука. На відміну від свого попередника, Кучма готовий до ролі реформатора, однак в умовах, які існували останнім часом, особливо коли виникла сильна антипрезидентська опозиція, йому важко було обходити усі підземні камені, знаходити спільну мову з опозицією. А „саме реформи, — як підкреслює доктор економічних наук проф. Володимир Черняк, — є основною резервою виживання нашої держави". Усвідомлюючи це, Л. Кучма підтвердив свою рішучість послідовніше проводити реформи.

Однак справа не лише в реформах. Поки законодавча і виконавча влада не прийдуть до порозуміння, не знайдуть спільної мови до розв'язання невідкладних проблем економіки і духового життя суспільства, не зрозуміють відомої істини, що лише в єдності сила держави і народу, — вижити Україні в нинішніх умовах надзвичайно важко.

Ярослав Гайвас

КОЛЕСО ІСТОРІЇ ПОВЕРТАЄТЬСЯ

Розвиток подій в Україні набирає приспішеного ритму. І то в кожному відношенні. В середині держави, в міжнародних стосунках та у вельми успішному поширюванні співпраці з великими та з малими державами, на відтинку відносин з Росією, які були не тільки незадовільними, але навіть не раз небезпечними.

Заплянovані і проголошені Президентом Леонідом Кучмою зміни стають частішими і глибшими. А це є найважливіший відтинок державного життя. Бо кожному ясно, що спадок, отриманий українською державою після розпаду Совєтського Союзу був таким, що його найшвидше треба було міняти. Однак роки після проголошення парляментом України державної самостійности України і закріплення цього всенародним референдумом 1 грудня 1991 року пройшли без тих змін, тобто намарно. За президентури Леоніда Кравчука співпраця з парляментом, що є підставою праці державної влади, була неустабілізована. Президент Кравчук не мав підставового довготривалого пляну державних змін, які мусіли наступити, а парлямент то підтримував його, то знову, і то в більшості випадків, противставився йому. Після вибору Президента Кучми всі три начальні галузі державної влади — Президент, голова парляменту, прем'єр-міністер Кабінету Міністрів — підписали так званий „протокол-договір трьох", підписалися, чи може тільки договорилися усно, хоч у пресі були виразно цитовані найважливіші місця того „договору трьох", що будуть лояльно, дружньо та в згоді, розділивши між собою завдання, співпрацювати. На жаль, у дуже короткому часі виявилося, що співпраця не виходить. Голова парляменту (Верховної Ради) Олександер Мороз протиставився різним плянам і заходам Президента, як казали, під тиском найбільшого бльоку комуністів і їхніх союзників — аграрної партії, з чого терпіла державна діяльність, яка не раз виглядала цілком спаралізована. А прем'єр Масол не приховував того факту, що той сам бльок лівих, до якого він практично належав як колишній член Компартії, просто не дає йому змоги розгорнути працю.

Насамперед прем'єр Кабінету Міністрів Масол мав досить того стану і чесно зрезигнував, однак парлямент довший час не хотів схвалити його резиґнацію. Здавалося, що в такій ситуації Президент або вхопиться за крайні, позаформальні потягнення, або відмовиться від боротьби. Однак той син українського степового села, який умів керувати понад 50-тисячною армією працівників і у відомих совєтських умовах не загубити свого людського обличчя, не стати сліпим знаряддям у руках нелюдської системи, спокійно працював поза лаштунками і декілька тижнів тому прийшли перші ластівки з України, що хоч з трудом і перебоями, але наладнується співпраця між Президентом і головою парляменту. Мало хто вірив у це, але повірив, коли російське агентство ІТАР—ТАСС вислало телеграму про висловлення парляментом недовір'я Урядові у Києві, який мусить відійти. Одночасно парлямент ухвалив, що Уряд має виконувати свої функції, аж доки не буде створений новий. Парлямент, який дотепер кидав Президентові колоди під ноги, раптом розв'язав йому руки. Кожному було ясно, що Уряд треба розв'язати, особливо після резиґнації прем'єра, але як це зробити, коли парлямент навіть не хоче прийняти цієї резиґнації? І власне цей же парлямент раптом сам зробив це! Дехто в Києві каже, що це „українське чудо". Воно далеко не так, бо на чудо, на яке всі люди доброї волі в Україні мають надію, ще треба довго чекати і добряче попрацювати.

Але що з Верховною Радою? Пригадуємо собі, як її голова непорушно сидів за президіяльним столом парляменту, надутий і злий. Навіть не злий, а таки лютий. Після прийняття парляментом відомого пляну Президента про напрямні зміни і подання у виступі в парляменті восени минулого року в шести точках, голова парляменту Мороз вже після першого читання пляну і його прийняття пленумом парляменту в тій самій залі і з-за того самого стола з затисненими кулаками твердо заявив: я проти цього пляну, я голосуватиму проти всіх шістьох точок і проти його цілости. Або коли він так само рішуче твердив: доки я буду головою Верховної Ради, доти земля в Україні не буде продаватися і купуватися... Що сталося?

Напевно були довгі і важкі розмови. Знаєм, що в них брали участь і лідери деяких політичних партій в Україні, які підтримували Президента Кучму, чесно дорадживали йому і співпрацювали з ним, а не займалися пустопорожніми комбінаціями на тему що робити, як йому не вдасться, а державна влада лежатиме на вулиці? Були торги, поступки, але найважливіше — колесо історії повернулося! Каже буковинська народна пісня: колеса крутяться... Так, колеса історії крутяться — і цим разом виглядає, що обернулися лицем до нас.

До критичного становища в Україні, яке категорично вимагало якогось зрушення, руху вперед, в той чи інший бік, бо інакше катастрофа неминуча. Бачив це Президент, але й бачили його противники, які не були засліплені ненавистю, фанатизмом, а найгірше пересудами. Які не дивилися російсько-совєтськими окулярами на світ, а остаточно почали прозрівати через густий комуністичний чад, в якому вони жили десятки років. Але так склалося, що в тому самому часі міт російської могутности заперечувала життєва дійсність. До банкрутства діялектичного матеріялізму і марксизму-ленінізму, якими люди жили десятиліття, долучилася російська слабість і невдачі. Кого не переконали життєві невдачі і нездатність Росії та російських лідерів жити з людьми і народами по-людськи, але намагаються бути старшим братом і домінувати в усьому, той не міг не побачити Чечні, відсталости і, врешті, зрозуміти права і потреби інших народів жити по-своїй волі. Так само не могли розуміші побачити, що світ повертається до народів, які прагнуть і намагаються бути вільними і бути господарями на своїй землі. В Росії, в Москві не могли не побачити, що авреоля російського колоса зблякла і змаліла в людських очах. Отже в такій загальній дійсності не могли не розуміти в Києві і на Україні навіть ті, що були засліплені Москвою і „науковою доктриною комунізму", що все в світі міняється і міняється їхнє місце в світі. Отже треба ревідувати, наново передумувати й переорієнтовуватися. Шукати нових вартостей, нових доріг і нових вищих, життєво-актуальних цілей. А цей загальний ґрунт також причиняється немало, а може в деяких випадках навіть найбільше, що люди починають, очевидно не всі, думати по-новому.

Протистояння і боротьба між О. Морозом і парляментом з одного боку, а з другого Президентом і політикою змін була звичайною боротьбою за владу. Декламації Мороза і лівого бльоку про їхню „журбу про убогих людей в Україні" та соціяльні вимоги були тільки звичайною димовою заслоною. Бачив це Президент і розумів, що треба поробити уступки у владній системі. Побачили ми це, коли Президент Міжнародного валютного фонду Мішель Камдессю відбув зустріч з головою парляменту О. Морозом, що він міг зробити тільки після відповідної підготови з боку екзекутиви, тобто Президента. Короткий час після цього секретар міністерства оборони ЗСА Вілліям Перрі в часі перебування в Києві також зустрівся з головою парляменту Морозом, що зовсім виразно засвідчило, що голова парляменту бере участь у конкретних політичних заходах державної екзекутиви. Ціна, яку треба було заплатити.

Одначе про справжню співпрацю тих двох найвищих владних установ можна буде сказати щойно після того, як парлямент ухвалить проєкт Президента про державну владу і місцеву адміністрацію, закони про пляновані ним господарські зміни, а насамперед про земельну реформу в Україні. А завершенням цього підставового етапу буде закон і проведення в життя грошової реформи. Це такі самозрозумілі проблеми і такі очевидні корисні для всього українського народу і всіх мешканців України, що при доброї волі депутатів у короткому часі це станеться.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Коридорами часу та знань

Коли глянути навкруги на наш чудовий, технічно розвинутий світ, важко повірити в те, що все це — твір людського розуму, що все це — продукт рук людини, яка прийшла на світ голою та незахищеною.

Хоч біологічний розвиток людини тривав понад 5 мільйонів років, наша цивілізація почалася щойно 5,000 років тому, в старинній Сумерії, а наша модерна наука стала дійсністю приблизно 500 років тому, в добі Відродження чи т. зв. Ренесансу. Це було Відродження науки й культури, які започаткували стародавні греки та довели їх до апогею за часів влади Перикля (493-429 до Христа), демократичного лідера в Атенах.

Пишучи ці рядки, маємо на думці Гіппократа — основоположника медицини, Геракліта — основоположника хемії, Пітагора — основоположника математики, Архімеда — основоположника механіки, Демокрита — основоположника фізики, Гіпарха — основоположника астрономії та Геродота — основоположника історії. Всі названі особи — це стовпи грецької стародавньої науки. Якщо йдеться про грецьку культуру, то слід ще згадати Сократа, Платона та Аристотеля, головних представників філософії, мітичного Гомера, автора „Іліяди" та „Одиссеї", Софокла, Есхіла, Еврипіда, Аристофана та Езопа, видатних грецьких літераторів, врешті Фідія та Праксителя, видатних грецьких скульпторів.

Черговий етап розвитку старогрецької науки став дійсністю в гелленістичній добі, в якій осередок науки (після смерти Александра Великого) перейшов з Атен до Александрії в Єгипті, на чолі з Александрійським Музеєм, яка включала вищу школу, астрономічну обсерваторію, бібліотеку (вміщувала майже один мільйон рукописів) та перший у світі технічно-дослідний інститут.

На жаль, ця велика інституція, з великою шкодою для світової науки, згоріла в 49 році до Христа, під час війни Цезаря з Помпеєм, а те, що залишилося, було знищене християнами в 39 році по Христі, під час релігійних заворушень в Александрії.

З завоюванням Греції та приходом християнства як урядової релігії, занепадає в цілій Римській імперії розвиток науки через заборону роблення дослідів (головно в ділянці медицини) та переслідування тих вчених, погляди яких йшли у розріз з поглядами Аристотеля, які християнська релігія прийняла за основу своєї науки. Трохи менше натиску відчували вчені у Візантії та в Північній Европі.

Проломом у тому науковому обмеженні стали дві історичні події: упадок Царгороду (1453) та відкриття Нового Світу Христофором Колюмбом (1492). Відкриття Нового Світу було подувом нового вітру, який зрушив із статичного невігластва середньовічні погляди про космологію Землі. А з упадком Царгороду до Італії переїхало багато вчених, що привезли зі собою залишки грецької науки у виді рукописів і книжок, в яких збереглися зразки грецької літератури й знань, що поряд із винаходом друку Гуттенберґом (1450), у великій мірі причинилися до Ренесансу сучасної науки шляхом продовження грецьких наукових досягнень та поширенням друкованих книжок. Але Ренесанс був тільки ранньою зорею, її сонцем був винахід парової машини шотляндським механіком Джеймсом Ваттом (1769). Механічна сила тієї машини, перетворена з тепловой енергії пари, заступила силу людських і тваринних м'язів.

З появою парової машини почався розвиток фабричного промислу, який створив нові місця праці для сотень тисяч фабричних робітників у цілому світі. З поширенням ринку праці зріс життєвий стандарт людей та їх добробут, а з добробутом — пошанування гідности людини.

Використовуючи принцип парової машини, англійський винахідник Джордж Стівенсон сконструював залізничний льокомотив (паровіз), що започаткував розвиток залізниці.

(Закінчення на стор. 4)

Яр. Климовський

БРАНІЦЬКИЙ

(Із циклу „Тернопільські оригінали")

У Тернополі було чимало наших людей, що чимось виділялися. Одним із них був Браніцький (імени його не пригадую). Я певен, що він не мав нічого спільного з визначним польським родом Браніцьких. Між іншим, я працював тут, у ЗСА, на будові автострад із Сапігою, який не мав нічого спільного з відомим родом Сапігів, так як славна жидівська акторка Лідія Потоцька — з графами Потоцькими.

Браніцький, про якого пишу, мешкав у Тернополі в будинку дра „Міщанського Братства", в залі якого відбувалися всі українські імпрези. Там же він мав свою робітню дерев'яних бочок, відер тощо. Крім цього виконував і деяку столярську роботу. В Тернополі знало його дуже багато людей, а ті, що жили на довжелезній вулиці Острозького, і поготів.

Браніцький виділявся вродженим хистом послуговуватися віршованою мовою в щоденному спілкуванні з людьми. Його скороспілі й безпретензійні віршування мало ті властивості, що в ньому був сенс і воно тісно в'язалося з темою.

До моїх батьків Браніцький приходив тоді, коли треба було привести до порядку бочки, щоб квасити в них капусту на зиму для нашої великої родини. Від „Міщанського Братства" до нашої хати на Білецьку вулицю треба було подолати відстань менш-більш біля трьох кілометрів. Найгірше було те, що коли мав прийти до нас Браніцький, на якого ми, діти, вже нетерпеливо чекали, наш батько нам заборонив голосно сміятися, бо молодші брати не сміялися, а реготалися, мало не душилися зі сміху, зрештою дітям до сміху, як кажуть, багато не треба. Дехто з дітей заглядає у вікно, а за хвилину вигук: пан Браніцький, пан Браніцький. Ось уже примикає ворота та прямує до хати. Якраз вечеряємо. Батько встає з-за стола привітати гостя. Мама очевидно запрошує його повечеряти з нами. А тим часом Браніцький кинув оком крізь відчинені двері на кухонну піч, а побачивши на ній великий чавунний горнець, запитав наймолодшого брата, скільки нас, дітей. Брат відповів „сім", а Браніцький:

Кажеш сім,
то ви з'їсте все,
що в тім баняку зовсім.

Повечерявши, Браніцький склав віршовану подяку. Хвалив господиню, мовляв, „має золоті руки", тут зараз і рима, що „завдала собі муки". Правда, моя мама мала спрацьовані руки, та якраз того вечора не завдала собі жодної муки. Сказав, що вечеря була „празнична", а насправді вечеря була скромна.

Браніцький любив дітей, зокрема малих, гладив по голові моїх молодших братів, а наймолодшому, якому з розпірки штанят ззаду вилізла червона сорочина, сказав:

А цей хлопчик комуніст?
Я на це: цікаво чому?
Бо ззаду має червоний хвіст.

У Тернополі в часі Першої світової війни мінялися фронти й разом з тим і влада. На залізничній станції якось опинився Браніцький у той час, коли там було дуже багато червоноармійців, які чекали на транспорт. Браніцький приступив до якогось бійця, привітався та щось віршем до нього промовив. Браніцького оточило більше бойовиків. Хтось із них попросив, щоб „дядя" до них усіх промовив. Браніцький, якого не треба було довго просити, став на якесь підвищення й виголосив цілу промову віршем. Хвалив їхнє геройство. Промову закінчив словами:

Ви козацького роду,
заслужили нагороду, —
в кість дістав наш ворог лях,
бо розбитий в пух і прах.

Всі зареготали. Оплескам не було кінця, вояки не жаліли промовцеві дрібних подарунків. Підбадьорені, вони почали співати й танцювати під гармошку.

Недовго після того Тернопіль опинився в польських руках. Почали розвідувати, шукати тих, що підтдобрювалися до большевиків. Було багато арештованих, переважно невинних, як то звичайно буває у воєнний час, а серед них і Браніцький. Суддя у зв'язку з величезною кількістю обвинувачених, швидко з ними справлявся. Прийшла черга на Браніцького. Суддя й каже: „Обвіньони Браніцкі повє, як то било?" Браніцький встає:

Прошу високого суду,
розповім без труду.
Власне тепер є добра пора,
якого зазнав я добра.
Як прийшли большевики,
взяли владу в кулаки,
почалась бійка, лайка,
Ревком, Черезвичайка...

У цьому місці суддя перервав його: „Добже, добже, панє Браніцкі! Вистарчи, дзєнькує".

Браніцький, як розповідали, під час свого виступу безпощадно розкладав большевиків, скріплюючи сказане відповідними аргументами, що, мабуть, подобалось судді, бо цілий час усміхався та був заскочений і дуже здивований, звідкіль узявся у Браніцького, звичайної людини, такий незвичайний дар версифікації. Це напевне йому, як судді, трапилось уперше в його судовій практиці. І як суддя не міг усміхатися, коли почув: „І тому до москаля, як нема гвера, бери рискаля".

З цілої групи обвинувачених одному Браніцькому суддя сказав: „Пан єст вольни".

Недовго після того, якраз під будинком суду, Браніцький зовсім випадково наткнувся на того самого суддю. Один одного пригадали собі. Браніцький, скинувши шапку, крокує далі, а суддя пристанув, подав Браніцькому руку, і питає: „Панє Браніцкі! Як сє жиє?"

Дякую. Якось пхається,
а доля з нас насміхається,
то щойно живуть французи,
англійці, американи,
а ми, українці, як цигани.

Суддя всміхнувся, подав Браніцькому руку й сказав: „Шкода, же нє мам часу, до відзеня, панє Браніцкі!"

* * *

Однієї зими, коли я йшов на „Майдан" ковзатися, повз входові ворота проходив Браніцький. Помітивши мене, запитав: „Йдете на спорт?" Я відповів: „Іду, а ви?" — „Ні, бо я голодний як чорт".

Звичайно, коли пишеться про когось, мимоволі пригадуються моменти з власного життя, тому з цьому тексті одна-єдина вставка. В цій хвилині пригадую собі, як я дитиною шугав ковзанами по рудці, що творила другий бік моєї вулиці. Від тієї рудки і назва нашої дільниці „Заруддя". Згодом підлітком ходив я ковзатися на недалекий став, коли він вкривався грубим льодом, на якому безпечно було робити „перекладанці", „голендри", „млинці" тощо. Вийнятковим етапом мого ковзання був інший став — у Бережанах, коли в 1928 році відбував я військову повинність у польській армії. Взимі того ж року власне на бережанському ставі проходив ковзанярський конкурс з фуґурного ковзання 12-ої Дивізії піхоти, в якому я брав участь із дуже добрими осягами. Тоді я одержав срібну медалю, а повинен був дістати золоту. Її одержав поляк, начальник пожежної сторожі, який не мав жодного відношення до 12-ої Дивізії піхоти.

Вертаючись до теми, Браніцький не опускав імпрез, які відбувались у театральній залі „Міщанського Братства". Звичайно можна було його побачити на бальконі. Ми, хлопці, любили, як він перед виставою чи концертом у перервах щось нам віршем розказував. Нам дуже до вподоби були його розповіді про різні ситуації, зумовлені Першою світовою війною, наприклад: „Звідси позиція і звідти позиція, а в середині реквізиція".

Хлопці любили теж ставити йому питання, а ще більше, як він на ті питання відповідав: „Пане Браніцький, чому ви не граєте якоїсь ролі?" Він на це відповів: „Бо їм після баранболі".

* * *

Коли в Тернополі виступав хор Котка, його адміністратор свої перші кроки спрямовував до Браніцького. Любив послухати його розповідей і при цій нагоді помитися в нього. Очевидно Браніцький дозволяв. Не любив тільки, щоб мидниця була близько відра з чистою водою, що в ньому він варив їду, тому казав: „Пане Давиденко! Зробіть мені добро, заберіть набік відро".

Браніцький для кожного віку чоловіків, головним чином молодих, любив щось сказати, щось їм порадити. Тим, що залицялися до дівчат, давав добрі поради, схожі на лекції належної поведінки супроти жінок:

(Закінчення на стор. 4)

Видавництво...

(Закінчення зі стор. 1)

— Чи можете зрадити, як здобули ви, однак, фонди на те, щоб заложити своє видавництво і вже мати такі успіхи?

—Дуже просто. Коли я побачив, що немає надії в інших видавництвах на друкування тих книжок, що мені видавалися важливі, з історичною та науковою тематикою, я просто зареєстрував своє власне підприємство, а фінансово допоміг мені мій брат, якому пощастило. Так і почалася ця праця, а сьогодні я можу гордитися вже 14 виданнями і робити пляни на майбутнє.

— А скільки накладу виконуєте із кожного видання?

— Це звичайно наклад малий — пересічно 1,000 примірників, бо знаю, що у нас на Закарпатті більше продати важко. У нас, як знаєте, дуже погано стоять школи, мало учителів, мало українських підручників і великі впливи інших меншин. Тут я також стараюся в цій ділянці дещо працювати. Мусите знати, що появляється тепер квартальник п.н. „Бджілка", який призначений для наших шкіл, але так із матеріялом для дітей, як і учителів із майже усіх ділянок навчання.

— Надіємося, що це велика допомога, як і взагалі кожне друковане українською мовою слово.

— На „Бджілці" не кінець. Ми тепер започаткували також видання літературного журналу „Екзиль", в якому працюють та друкують виключно молоді українські сили з ділянки мистецтва і літератури із Закарпаття, Пряшівщини, Лемківщини, Румунії, Мадярщини. Перше число буде присвячене 250-річчю першої української діяспори в Юґославії. Нас працює шість чоловік у редколеґії і надіємося,що цей квартальник буде справді цікавий, а передусім збільшить почуття українства у молодшого покоління, що живе на цих землях, які так довго були під чужими займанщинами.

— Здається, що на Закарпатті, як і на цих інших граничних землях, треба зараз багато усвідомлюючої праці, а через журнали та книжки вона найкраще процвітає.

— Так, це правда, ось дам вам приклад, що на Словаччині є зараз підприємство, в якому працюють молоді зукраїнізовані люди і вони багато допомагають в українських виданнях. Я маю із ними дуже гарний контакт, як також із іншими зацікавленими українізацією тих теренів особами.

— Треба справді подивляти вашу наполегливість та широку журналістично-видавничу діяльність, яку провадите. Коби тільки стало сил та фінансів. Але, може, ваші відвідини в ЗСА, хоча і короткі, а все ж збудять ваших земляків до активної вам допомоги.

Вимагають...

(Закінчення зі стор. 1)

Депутат від групи "Реформи" Сергій Головатий сказав, що в суспільстві діє дві конституції: формальна і юридична, писана і та, що діє. В Україні конституція є неконституційною, бо народ не надавав їй конституційности і леґітимности як єдиному цілісному актові незалежної держави. Найкращий вихід, на його думку, це утворити разом леґітимно закон про владу як договір між Президентом і Верховною Радою, щоб кожна з гілок влади діяла в межах цього закону аж до схвалення нової легітимної конституції. Без такого компромісу "добра не буде", вважає Головатий. Він зазначив, що Мороз і його теоретики дотримуються протилежної думки: приймати треба конституцію України, а не закон про владу. Та цей шлях, на думку Головатого, може завести в глухий кут.

"Соняшний...

(Закінчення зі стор. 1)

Незвичайна композиція, фантастичні костюми, чудова музика та й саме оте величезне строкате шатро, що розташувалося на площі ніби циганський табір, приваблює сюди все нових і нових глядачів, породжуючи спогади про давні намети мандрівного цирку. Адже традиційний цирк уже давно виступає лише в нерухомих кам'яних спорудах.

Мандрує по світі Circue du Soleil і мандрують з ним українські артисти, показуючи своє мистецтво і гордо несучи по плянеті національний прапор України.

У глибокому смутку повідомляємо родину, приятелів і знайомих, що у неділю 9-го квітня 1995 р. у місті Mechanicville, N.Y. відійшов у вічність на 80-му році трудолюбивого життя наш найдорожчий, незабутній МУЖ, ТАТО, ДІДО і ПРАДІДО

бл. п.

ІВАН НІКАНДРОВИЧ КОРОЛЕХ

Нар. 6-го червня 1914 р. у селі Федорівка на Полтавщині.

ПАНАХИДА була відправлена 11-го квітня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Fitzgerald Funeral Home, 105 Vliet Blvd. Cohoes, N.Y. 12047.

ПОХОРОННІ відправи відбулися 12-го квітня о год. 10-ій ранку в українській православній церкві св. Миколая при 376 3 вул., Трой, Н.Й., опісля на український православний цвинтар св. Миколая у Трой, Н. Й.

Безмежним горем прибиті:

дружина	— МАРІЯ
дочка	— ЛІДА ЛИТВИН із мужем ВОЛОДИМИРОМ, Україна
дочка	— МАРІЯ КОРОЛЕХ із мужем ІВАНОМ, Україна
дочка	— ЗІНА КОРОЛЕХ СМІТ
внучка	— ГАЛЯ КОРОЛЕХ із мужем ІВАНОМ, Україна
внучка	— ТАНЯ СМІТ
правнуки	— ПАВЛО, ЛІДА, ІВАСЬ КОРОЛЕХ, Україна

ближча і дальша родина в Україні.

Ділимося сумною вісткою з приятелями й знайомими, що в неділю 12-го лютого 1995 року в Монтреалі упокоївся в Бозі наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і БРАТ

бл. п.
інж.

ЙОСИФ РОНІШ

почесний член Пласту
народжений 1-го листопада 1914 р.
в Залізцях Старих на Тернопільщині.

ПОХОРОН відбувся 15-го лютого ц.р. з української католицької церкви Успіння Божої Матері в Монтреалі.

Похований на цвинтарі Мавнт Роял у Монтреалі.

Складаємо щиру подяку всім, що молилися за упокій душі покійного, висловили усні й листовні співчуття, прислали квіти й склали пожертви як нев'янучий вінок на Фонд „Поміч Україні" при Суспільній Службі Українців Монтреалю, на Пласт в Україні й на Кардіологічний Інститут у Монтреалі та на інші цілі.

Дякуємо пластунам і пластункам монтреальської Пластової Станиці, що брали участь у Панахидах з пластовими прапорами.

Щира подяка Всечесним отцям — священикам української католицької церкви Успіння Божої Матері — Митратові Ярославові Гаймановичеві і Володимирові Віттові і священикам українського православного собору Святої Софії — Протоієреєві Ігореві Куташу і Протоієреєві Петрові Бойкові за участь у Панахидах в похоронному заведенні, похоронних відправах в церкві, на цвинтарі і за Панахиду в сороковий день смерти покійного.

Вічна йому пам'ять!

У глибокому смутку:

дружина	— ЗОЯ
сини	— АНДРІЙ з дружиною ДОННОЮ
	— ВОЛОДИМИР з дружиною АЛЕКСАНДРОЮ
внуки	— ЯРЕМА
	— ЮРІЙ
брат	— ВОЛОДИМИР
свати	— ПАВЛО І ЛЕОНТИНА ЯВОРСЬКІ
	— ОЛЕКСІЙ І ОЛЬГА ШТИХНИ

ближча й дальша родина.

Коридорами...

(Закінчення зі стор. 2)

За короткий час ціла земна куля була оперезана густою мережею залізничних рейок, по яких їздили поїзди: вантажні, особові та швидкобіжні (експреси). Паровий рушій зробив також революцію в мореплавстві та автобудівництві.

Відміною парового рушія була парова турбіна — винахід Чарлза Парсонса та Ґустава де Лявала. Вони відрізняються від парової машини тим, що у противагу паровій машині, яка має повільнобіжну зворотну ходу, парові турбіни мають швидкобіжну обертову ходу. Парові турбіни вживаються до погону кораблів та одержання електричного струму в сучасних електростанціях. До родини парових турбін зараховують також газову турбіну, яка, як вказує і сама її назва, має не паровий, а газовий порух. Газова турбіна причинилася до розвитку швидкобіжних літаків або т.зв. турбоджетів, в яких газова турбіна дає порух компресорові повітря, яке витікаючи з літака з великою швидкістю, штовхає літак (на основі закону реакції) у протилежному напрямі.

Але найбільшою популярністю користуються погінні рушії внутрішнього згоряння, з погоном на бензинове пальне, винаходу німецького інженера Ґустава Отто (1878) та рушії дізеля винаходу інж. Рудольфа Дізеля з погоном на земну олію (нафту). Обидва рушії знайшли всесторонне застосування — перший в автомобільному та летунському промислах, а другий у вантажних автомобілях, автобусах, судноплавстві та сучасній залізниці.

Проте людиною, що найбільше причинилася до популяризації автомобілів, слід вважати Генрі Форда, сина американського фармера з Дірборну коло Дітройту, який сконструював та випустив на ринок 1 жовтня 1908 р. модель автомобіля „Форд-Т", виготовлений повністю людськими руками, довжиною 5 метрів, вагою 1,200 фунтів, з погоном 4-циліндрового 20-кінного бензинового рушія.

Той автомобіль, який американці популярно називали „Тін лїззі" (бляшана ящірка), став з місця американським „бестселлером", з уваги на його продуктивність, витривалість, нескладну будову та дешеву ціну, яку Форд з початкових 850 дол. знизив згодом до 450 дол. (по переході на масове фабричне виробництво).

Генрі Форд впровадив у виробництво своїх автомобілів два новаторства, які причинилися до їх низької ціни та великої популярности: стрічковий монтаж та толеранції усіх оброблених частин автомобілів, які можна було заміновати у випадку потреби, без уваги на час та місце випуску автомобіля. Заслугою масового виробництва автомобілів слід вважати те, що вони з дорогої іграшки для багатіїв стали щоденним засобом комунікації для „сірої" людини. Якщо йдеться про ЗСА та індустріяльно розвинені країни, то автомобілі змінили також характер життя їх мешканців, витиснувши їх з середмість на передмістя, що стали за короткий час підміськими містечками із своєрідною культурою, кінотеатрами та торговельними молами.

Останнім великим винаходом індустріяльної революції був винахід літака двома механіками-самоуками Вилбером та Орвиллом Райтами 17 грудня 1903 р. Хоч пробний лет цього літака над Атлянтійським побережжям „Кітті Говк" тривав тільки 12 секунд, а відстань перелету — 120 стіп, він започаткував мерехтливу сагу летунства, продовженням якої слід вважати космічні полети на Місяць та планети нашої соняшної системи.

Всіх, що цікавляться історією летунства, радимо відвідати „The National Air and Space Center" у Вашінґтоні, що становить найбільшу туристичну атракцію світу. Цей музей був відкритий для публіки 4 липня 1976 року з нагоди 200-річчя незалежности ЗСА.

Він має вигляд великого люксусового гангару, в якому відвідувач знайде все — від бальона до балістичного стрільна та зброї. Поряд з першим аеропляном братів Райтів є у ньому теж літак „Надхнення Сент Луїсу", в якому полковник Чарлз Ліндберг у 1927 р. перелетів Атлянтійський океан за неціліх 33.5 години.

Мета цього унікального музею — дати відвідувачам уявлення про потужність пут земної ґравітації та геніяльности людського ума, що ті пута зумів розірвати. Найбільший експонат Музею — це двоповерховий циліндер з виполірованої неіржавіючої бляхи, що становить моделю першої космічної лябораторії.

Звичайно, цей перелік вияву інтелекту людини в царстві часу — це тільки один аспект його технологічної творчости, який можна б назвати прологом, за яким йдуть електрична, атомна та електронна доби.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Хлопчик з Івано-Франківського потребує порятунку

В Івано-Франківському минулого року відомий наш лікар-спеціяліст від очних недуг д-р Василь Селезінка обслідував 5-літнього хлопчика Михася Довганюка, який має великий тумор на правому оці. Діягноза ствердила, що М. Довганюк потребує перейти складну операцію, в інакшому випадку йому грозить сліпота.

Д-р В. Селезінка, як вже в інших випадках, погодився зробити операцію безплатно в Очному інституті в університеті Ст. Люїсу, а також там зможе перебувати так дитина, як і мати за дуже скромною оплатою.

М. Довганюк з тумором на повіці.

Як інформує д-р В. Селезінка, мати хлопчика є вдовою, а минулого року померли також її батьки, отже вона є у великих фінансових труднощах. Вона, як повідомляє, збирає на місці фонди на подорож зі сином до ЗСА, але розуміється, сума мала і наразі вона не має досить грошей. Тим часом тумор малого Михайлика збільшився і операція мусить відбутися якнайскорше.

Тому Товариство Допомоги Сиротам в ЗСА під головством Марії Йовик, що вже неоднократно допомогло у наглих випадках недуг дітей з України, звертається з проханням складати датки на окреме конто у кредитівці „Самопоміч", щоб рятувати малого Михайлика. Число конта є 20464–00, а адреса 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003.

Подвійне відзначення в Україні діяспорного працівника дитячої літератури

Колишній довголітній редактор журналу для дітей „Веселка", видання УНС, Володимир Барагура удостоївся признання почесного членства Херсонського Літературно-Мистецького Гурта „Малючок-степовичок". Почесна членська картка має ч. 047, видана 26-го квітня 1994 року, а потрапила до рук відзначеного щойно 10-го квітня 1995 року з супровідним листом голови А. А. Крупи, який пише: „Вельмишановний Пане Барагура! Знаючи Вас як великого ентузіяста дитячої літератури і, пам'ятаючи про Ваш лист, який надихнув на створення гурту „Малючок-степовичок", щиро вітаємо з прийняттям у почесні члени нашого гурту! Зичимо Вам здоров'я, творчого довголіття й усяких щоденних гараздів! Сподіваємося, що наш гурт зможе бути гідним Вашої „Веселки", яка безперечно увійде в історію розвитку дитячої літератури України й діяспори. Щиро Ваш голова ХЛМГ, 21.3. 95 р. місто Херсон, Україна, А. А. Крат.

* * *

Це вже друге відзначення колишнього редактора „Веселки", іменем якого названо одну з головних вулиць містечка Немирова в західній Україні, де він народився.

Н. Н.

Браніцький...

(Закінчення зі стор. 2)

Заки стрінеш панну,
лізь у ванну.
Будь добре вбраний,
будеш мило жданий.
Тримай добру лінію,
не втратиш опінію,
бо через дурну голову,
свавільні руки —
дійде до розлуки.
Без доброго тону
ані кроку,
бо панна скаже
замкнути двері...
з другого боку.

Звертаючись до моїх гімназійних колеґ із вищих шкільних кляс, казав:

Дай вам, Боже, здати матуру,
буде легше пройти з врагом авантуру,
а як вийдете з високої школи,
то положите кінець цілої крамоли.

Підліткам, яким не пощастило дістатися на спектакль із шахрованими квитками, казав: „Ідіть спати, шпінгалети! Нині не курсують ваші білети".

Одного разу мій шкільний колега, що мешкав поблизу „Міщанського Братства", приніс до Браніцького поламане крісло, щоб його збити докупи чи склеїти столярським клеєм. Браніцький запитав: „Крісло трісло?" Колега відповів: „Та трісло, коли буде готове?" „В суботу віддам роботу".

Коли заглиблююсь у думках про Тернопіль, моє рідне місто, за яким невпинно тужу, тоді вважаються мені незабутні місця, а разом з цим знайомі земляки, і серед них Браніцький. Жаль тільки, що він із-за обставин змарнував свій вроджений рідкісний поетичний талант.

ШАНОВНІ ДІДУСІ Й БАБУСІ!
НАЙКРАЩИМ ПОДАРУНКОМ ДЛЯ ВАШИХ ВНУКІВ І ПРАВНУКІВ БУДЕ УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ "ВЕСЕЛКА". ВІН ЗАТРИМАЄ ВАШИХ МАЛЯТ БІЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ "ВЕСЕЛКУ"!

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У статті „З шкільного життя у Філядельфії" (ч. 47 з 11-го березня ц. р.) з вини дописувача зроблену помилку. Слід читати 15-ий рядок: ...Гарною дикцією здивувала Леоніда Кравчука Лариса Гудь, яка, вітаючи шановного гостя, сказала: (і далі за текстом). — Галина Клюк.